

4 - Korvaus

Miten uhri voi hakea vahingonkorvausta rikosentekijältä? (esim. viemällä asian oikeuteen, nostamalla vahingonkorvauskanteen tai aloittamalla liitännäismenettelyn)

Voimassa olevan lainsäädännön mukaisesti jokainen uhriksi itsensä katsova henkilö

- voi esittää asiaa käsittelevälle tutkintatuomarille asianomistajana yksityisoikeudellisen vaatimuksen;
- panna vireille väliitoimimenettelyn tai esittää vaatimuksen pääasialla käsittelevälle siviilituomioistuimelle.

1) Siviilikanne voidaan panna vireille rikostuomioistuimessa monella eri tapaa:

- kanne (*action*), jos yleinen syyttäjä ei ole nostanut syytettä (minkä seurauksena oikeudenkäynti tulee vireille).

Asiassa voidaan edetä kahdella tavalla:

- asian saattaminen vireille suoraan rikosentekijälle osoitetulla haasteella (*citation directe*) (kun kyseessä on rikkomus (*contravention*) tai rikos (*délit*));
- siviilikanteen nostaminen (kun kyseessä on vakavampi rikos (*délit, crime*)).

- Väliintulo (*intervention*), jos oikeudenkäynti on jo vireillä yleisen syyttäjän nostaman syytteen perusteella.

- Siviilikanteen nostaminen.

Tämä toimenpide voidaan toteuttaa siten, että uhri on läsnä oikeudenistunnossa, mutta vaatimuksen voi myös esittää rikostuomioistuimen puheenjohtajalle saantitodistuskirjeellä tai faksilla. Vaatimuksessa uhrin on ilmoitettava halustaan nostaa siviilikanne sekä vaadittavien vahingonkorvausten määrä. Nämä toimenpiteet voidaan hoitaa myös asianajajan välityksellä.

2) Siviilikanne siviilituomioistuimessa voidaan nostaa tavanomaista siviilioikeudellista vastuuta koskevan oikeuden perusteella.

Jos uhri päättää vedota siviilituomioistuimeen saadakseen korvauksen hänelle aiheutuneesta vahingosta, hän ei voi tämän jälkeen vedota rikostuomioistuimeen. Sen sijaan jos uhri vetoaa ensin rikostuomioistuimeen, hän voi tämän jälkeen viedä asian myös siviilituomioistuimen käsiteltäväksi.

Tuomioistuin on määrännyt rikosentekijän maksamaan uhrille vahingonkorvausta. Miten uhri voi varmistaa, että rikosentekijä maksaa korvauksen?

Jos korvauksen saamisessa ilmenee hankaluuksia, uhri voi turvautua siviilioikeudellisiin täytäntöönpanomenettelyihin kääntymällä ulosottomiehen puoleen. Vaatimus täytyy toimittaa postitse tuomitun kotipaikan alioikeuden puheenjohtajalle, tai jos tuomittu on vankeudessa, sen alueen alioikeudelle, jonka tuomiopiiriin kyseinen rangaistuslaitos kuuluu. Määrä voidaan takavarikoida

- tuomitun saatavilla olevasta palkasta;

- tuomitun tilillä olevista varoista;
- tuomitun muusta omaisuudesta.

Jos rikoksentekijä ei maksa korvausta, voiko valtio maksaa uhrille etumaksua tämän sijasta? Millä ehdoin?

Jos rikoksentekijä ei suorita korvausta uhrille vapaaehtoisesti, uhri voi kääntyä rikoksen uhrien tukipalvelun (*service d'aide au recouvrement des victimes d'infractions, SARVI*) puoleen. Uhrin on ainoastaan osoitettava, että hänelle on myönnetty vahingonkorvauksia lopullisen rikosoikeudellisen päätöksen (päätökseen ei voida enää hakea muutosta) nojalla.

Rikoksen uhrien tukipalvelu maksaa vahingonkorvauksen kokonaisuudessaan 1 000 euroon asti vastuuvollisen sijasta. Tämän euromäärän ylittävältä osuudelta se maksaa etumaksuna 30 prosenttia summasta 3 000 euroon asti. Kun etumaksu on suoritettu, rikoksen uhrien tukipalvelu maksaa loput korvauksesta sitä mukaa ja sikäli kuin se saa varoja perittyä tuomitulta.

Voidakseen saada apua rikoksen uhrien tukipalvelusta uhrin on täytettävä perintää koskeva hakemuslomake (*formulaire de demande d'aide au recouvrement*), joka on saatavilla alioikeuksissa (tuomioistuimen kirjaamon keskitetyssä asiointipisteessä (*guichet unique de greffe*), uhrien asioiden käsittelystä vastaavan tuomarin kirjaamossa (*greffe du juge délégué aux victimes*), ulosottovirastossa (*bureau d'exécution*), uhrien tukitoimistossa jne.) ja oikeuspalvelutaloissa (*maisons de justice et du droit*), oikeusalan palvelupisteissä (*point d'accès au droit*), kaupungintaloissa (*mairies*) jne.. Nämä toimittavat täytetyn lomakkeen rikoksen uhrien tukipalveluun.

Rikoksen uhrien tukipalveluun osoitettava hakemus on toimitettava aikaisintaan kahden kuukauden ja viimeistään vuoden kuluttua siitä, kun vahingonkorvauksista annettu päätös on saanut lainvoiman.

Onko uhrilla oikeus saada korvausta valtiolta?

Terrorismin ja muiden rikosten uhrien vakuusrahastosta (*Fonds de Garantie des victimes des actes de Terrorisme et d'autres Infractions, FGTI*) maksetaan korvauksia terrorismin uhreille erityismenettelyä noudattaen. Rahastosta maksetaan korvauksia myös

- raiskauksen, seksuaalisen väkivallan, varkauden, petoksen, kavalluksen, kiristyksen tai omaisuuteen kohdistuvan vahingon uhreille;
- henkilöille, joille rikos on aiheuttanut pysyvän tai täydellisen työkyvyttömyyden;
- murhan tai tapon uhrin omaisille.

Korvauksen saamiseksi terrorismin ja muiden rikosten uhrien vakuusrahastosta on esitettävä tietyin edellytyksin hakemus suoraan hakijan asuinpaikan tai rikosta käsitelleen rikostuomioistuimen sijaintipaikan alioikeuden rikosvahinkolautakunnalle (*commission d'indemnisation des victimes d'infraction, CIVI*)

Hakemus on toimitettava rikosvahinkolautakunnalle kolmen vuoden kuluessa rikoksen ajankohdasta. Tätä määräaika jatketaan vuodella rikosoikeudenkäynnin seurauksena annetun lopullisen tuomion päivämäärästä alkaen.

Jos rikos on tapahtunut Ranskan alueella, korvauksia voivat saada

- Ranskan kansalaiset;
- Euroopan unionin jäsenvaltioiden kansalaiset.

Jos rikos on tapahtunut ulkomailla, ainoastaan Ranskan kansalaiset voivat saada korvausta.

1) Henkilöön kohdistuvissa vakavissa rikoksissa:

Uhrille voidaan maksaa täysi korvaus, jos teot ovat johtaneet kuolemaan, aiheuttaneet haitan tai pysyvän vamman

tai johtaneet vähintään kuukauden kestävään täydelliseen työkyvyttömyyteen tai jos kyseessä on raiskaus, seksuaalinen väkivalta tai ihmiskauppa.

Rikosvahinkolautakunta ottaa huomioon muun muassa sosiaaliturvajärjestelmän, keskinäisten vakuutuskassojen ja vakuutusyhtiöiden maksamat etuudet. Vaatetukseen tai muuhun henkilökohtaiseen omaisuuteen kohdistuneita vahinkoja ei korvata.

2) Pienemmissä henkilövahingoissa ja omaisuusvahingoissa, jotka aiheutuvat varkaudesta, kavalluksesta, kiristyksestä tai omaisuuden kohdistuvasta vahingonteosta:

Jos uhri kärsii fyysisestä vahingosta, joka aiheuttaa alle kuukauden pituisen täydellisen työkyvyttömyyden, tai omaisuusvahingosta, jotka aiheutuvat jostakin edellä luetelluista seitsemästä rikoksesta, korvauksiin sovelletaan tiukkoja ehtoja ja enimmäismääriä.

Tällöin korvauskelpoisuuteen sovelletaan seuraavia ehtoja:

- uhrin tulot saavat olla enintään 1,5-kertaiset suhteessa osittaisen oikeusavun saamiselle vahvistettuun enimmäismäärään (jota tarkistetaan perheestä aiheutuvien kustannusten perusteella);

- uhrin on mahdotonta saada menetyksestään täysimääräistä ja riittävää korvausta vakuutusyhtiöltä, sosiaaliturvajärjestelmältä tai muulta korvausvelvolliselta elimeltä;

- uhrin taloudellisen tai psykologisen tilanteen on oltava vaikea rikoksen seurausten vuoksi (koskee ainoastaan omaisuusvahinkoja).

Uhri voi näin ollen saada enintään 4 500 euron korvauksen.

Onko uhrilla oikeus saada korvausta, jos rikosentekijää ei tuomita?

Jos rikosentekijää ei tuomita, uhri voi nostaa vahingonkorvauskanteen siviilituomioistuimessa ja vaatia vahingonkorvausta. Uhrin on osoitettava, että rikosentekijä on vastuussa hänelle aiheutuneesta vahingosta.

Koska menettely rikosvahinkolautakunnassa on riippumaton rikostuomioistuimessa käytävästä menettelystä, uhri voi vedota rikosvahinkolautakuntaan myös siinä tapauksessa, että rikostuomioistuin ei ole antanut asiassa tuomiota tai että syytetty on vapautettu.

Onko mahdollista saada etumaksua sillä aikaa kun korvaushakemusta käsitellään?

Rikosvahinkolautakuntaan liittyvän hakumenettelyn yhteydessä uhri voi pyytää etumaksua, jos hänen oikeuttaan vahingonkorvaukseen ei ole kiistetty ja jos vahingonkorvausta ei voida määritellä, koska kokonaissummaa ei voida laskea tai koska sosiaaliturvajärjestelmä ei ole ilmoittanut korvattavien summien määrää. Jos nämä ehdot eivät täyty, uhrille voidaan kuitenkin myöntää tietty määrä rikosvahinkolautakunnan puheenjohtajan harkinnan mukaan.

■ Päivitetty viimeksi: 14/08/2025

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetyistä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.